Maximes Capitales = DL X, 139-154 - éd. Frobenius

Auteur(s) : Diogène Laërce ; Epicure

Les folios

En passant la souris sur une vignette, le titre de l'image apparaît.

8 Fichier(s)

Mots clés

Froben, Hieronymus (1501-1563)

Comment citer cette page

Diogène Laërce ; Epicure, Maximes Capitales = DL X, 139-154 - éd. Frobenius, 1533

Department of Philosophy and Cultural Heritage of University Ca' Foscari of Venice ; EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle)

Consulté le 13/02/2026 sur la plate-forme EMAN : https://eman-archives.org/Epicurei/items/show/23

Copier

Présentation du document

Date1533
Mentions légales

- Responsabilité éditoriale : Department of Philosophy and Cultural Heritage of University Ca' Foscari of Venice ; EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle). Licence Creative Commons Attribution – Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Texte : Domaine public

Editeur de la ficheDepartment of Philosophy and Cultural Heritage of University Ca' Foscari of Venice ; EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle)
Contributeur(s)

- Giovacchini, Julie

Fichier issu d'une page EMAN : http://eman-archives.org/Epicurei/items/show/23?context=pdf

- Marchand, Stéphane

LangueGrec ancien
SourceVoir description du texte : CIRIS

Contenus reliés

Collection Ep. Maximes Capitales

Ce document est une version de :
Maximes Capitales = DL X, 139-154 - éd. Usener

Description du document

DescriptionEdition princeps dite Frobeniana. Voir description détaillée de l'édition : CIRIS
Notice créée par Julie Giovacchini Notice créée le 30/11/2021 Dernière modification le 30/05/2022

λόγῳ θεωρητοὺς.

αὐτέλος. ὡς πρὸ τὴν ἰατρικὴν διὰ τὴν ὑγίειαν, καθά φησι καὶ Διογένης ἐν τῇ εἰκοστῇ ἐπιλέκτων. ὃς καὶ διαγωγὴν λέγει τὴν ἀγωγήν. ὁ δ' Ἐπίκουρος φησὶ τὴν ἡδονὴν μόνην τῆς ἀρετῆς. τὰ δ' ἄλλα χωρίζεσθαι, οἷον βρωτά. καὶ φέρε δὴ οὖν τὸν κολοφῶνα, ὡς ἂν εἴποι τις ἐπιθῶμεν τοῦ παντὸς συγγράμματος, καὶ τοῦ βίου τοῦ φιλοσόφου, τὰς κυρίας αὐτοῦ δόξας παραθέμενοι, καὶ ταύταις τὸ πᾶν σύγγραμμα κατακλείσαντες, τελευτῇ χρησάμενοι, τῇ τῆς εὐδαιμονίας ἀρχῇ.

Κύριαι δόξαι.

Τὸ μακάριον καὶ ἄφθαρτον, οὔτε αὐτὸ πράγματα ἔχει, οὔτε ἄλλῳ παρέχει. ὥστε οὔτε ὀργαῖς, οὔτε χάρισι συνέχεται. ἐν ἀσθενεῖ γὰρ πᾶν τὸ τοιοῦτον. ἐν ἄλλοις δέ φησι τοὺς θεοὺς λόγῳ θεωρητούς. οὓς μὲν κατ' ἀριθμὸν ὑφεστῶτας, οὓς δὲ κατὰ ὁμοείδειαν ἐκ τῆς συνεχοῦς ἐπιρρύσεως τῶν ὁμοίων εἰδώλων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀποτετελεσμένων ἀνθρωποειδεῖς. ὁ θάνατος οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς. τὸ γὰρ διαλυθὲν ἀναισθητεῖ. τὸ δὲ ἀναισθητοῦν, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς. ὅρος τοῦ μεγέθους τῶν ἡδονῶν, ἡ παντὸς τοῦ ἀλγοῦντος ὑπεξαίρεσις. ὅπου δ' ἂν τὸ ἡδόμενον ἐνῇ, καθ' ὃν ἂν χρόνον ᾖ, οὐκ ἔστι τὸ ἀλγοῦν, ἢ τὸ λυπούμενον, ἢ τὸ συναμφότερον. οὐ χρονίζει τὸ ἀλγοῦν συνεχῶς ἐν τῇ σαρκί. ἀλλὰ τὸ μὲν ἄκρον

Fichier issu d'une page EMAN : http://eman-archives.org/Epicurei/items/show/23?context=pdf

τὸ μὲν ἄκρον, τὸν ἐλάχιστον χρόνον παρεῖναι. τὸ δὲ μόνον ὑπερτεῖνον, τὸ ἡδόμενον κατὰ τὴν σαρκὶ, εἰ πέρι τὸ ἀλγοῦν. οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν, ἄνευ τοῦ φρονίμως καὶ καλῶς, καὶ δικαίως οὐδὲ τοῦ ἡδέως. ὅτῳ δὲ τοῦτο μὴ ὑπάρχει, οὐ ζῇ φρονίμως καὶ καλῶς. καὶ ᾧ δικαίως ὑπάρχει, οὐκ ἔστι τοῦτον ἡδέως ζῆν, ἕνεκα τοῦ θαῤῥεῖν ἐξ ἀνθρώπων, ἦν κατὰ φύσιν ἀρχῆς καὶ βασιλείας ἀγαθὸν, ἐξ ὧν ἄν ποτε τοῦτο οἷός τ' ᾖ παρασκευάζεσθαι. ἔνδοξοι καὶ περίβλεπτοι τινὲς ἐβουλήθησαν γενέσθαι, τὴν ἐξ ἀνθρώπων ἀσφάλειαν οὕτω νομίζοντες περιποιήσεσθαι. ὥστε εἰ μὲν ἀσφαλὴς ὁ τῶν τοιούτων βίος, ἀπέλαβον τὸ τῆς φύσεως ἀγαθόν. εἰ δὲ μὴ ἀσφαλὴς, οὐκ ἔχουσιν οὗ ἕνεκα ἐξ ἀρχῆς κατὰ τὸ τῆς φύσεως οἰκεῖον ὠρέχθησαν. οὐδεμία καθ' ἑαυτὴν ἡδονὴ κακόν. ἀλλὰ τὰ τινῶν ἡδονῶν ποιητικὰ, πολλαπλασίους ἐπιφέρει τὰς ὀχλήσεις τῶν ἡδονῶν. εἰ κατεπυκνοῦτο πᾶσα ἡδονὴ καὶ χρόνῳ, καὶ περὶ ὅλον τὸ ἄθροισμα ὑπῆρχεν ἢ τὰ κυριώτατα μέρη τῆς φύσεως, οὐκ ἄν ποτε διέφερον ἀλλήλων αἱ ἡδοναί. εἰ τὰ ποιητικὰ τῶν περὶ τοὺς ἀσώτους ἡδονῶν ἔλυε τοὺς φόβους τῆς διανοίας, τούς τε περὶ μετεώρων καὶ θανάτου καὶ ἀλγηδόνων, ἔτι τε τὸ πέρας τῶν ἐπιθυμιῶν ἐδίδασκεν, οὐκ ἄν

ποτε εἴχομεν

ποτε εἴχομεν ὅτι μεμψαίμεθα αὐτοῖς πάντοθεν ἐκ-
πληρουμένοις τῶν ἡδονῶν, καὶ οὐδαμόθεν, οὔτε τὸ ἀλ-
γοῦν, οὔτε τὸ λυπούμενον ἔχουσιν, ὅπερ ἐστὶ τὸ κα-
κόν. εἰ μηθὲν ἡμᾶς αἱ τῶν μετεώρων ὑποψίαι ἠνώ-
χλουν, καὶ περὶ θανάτου μή ποτε πρὸς ἡμᾶς ᾖ τι,
ἔτι τε τὸ μὴ κατανοεῖν τοὺς ὅρους τῶν ἀλγηδόνων καὶ
τῶν ἐπιθυμιῶν, οὐκ ἂν προσεδεόμεθα φυσιολογίας.
οὐκ ἦν τὸ φοβούμενον λύειν ὑπὲρ τῶν κυριωτάτων
μὴ κατειδότα τίς ἡ τοῦ σύμπαντος φύσις, ἀλλ'
ὑποπτευόμενόν τι τῶν κατὰ τοὺς μύθους. ὥστε οὐκ
ἦν ἄνευ φυσιολογίας ἀκεραίους τὰς ἡδονὰς ἀπολαμ-
βάνειν. οὐθὲν ὄφελος ἦν τὴν κατ' ἀνθρώπους ἀσ-
φάλειαν κατασκευάζεσθαι, τῶν ἄνωθεν ὑπόπτων
καθεστώτων, καὶ τῶν ὑπὸ γῆς, καὶ ἁπλῶς τῶν ἐν τῷ
ἀπείρῳ, τῆς ἀσφαλείας τῆς ἐξ ἀνθρώπων γενομέ-
νης μέχρι τινός. δυνάμει τε ἐξεριστικῇ καὶ εὐπο-
ρίᾳ εἰλικρινεστάτη γίνεται, ἡ ἐκ τῆς ἡσυχίας καὶ
ἐκχωρήσεως τῶν πολλῶν ἀσφάλεια. ὁ τῆς φύσεως
πλοῦτος καὶ ὥρισται καὶ εὐπόριστός ἐστιν. ὁ δὲ τῶν
κενῶν δοξῶν, εἰς ἄπειρον ἐκπίπτει. βραχέα σοφῷ
τύχη παρεμπίπτει. τὰ δὲ μέγιστα καὶ κυριώτατα,
ὁ λογισμὸς διώκει, καὶ κατὰ τὸν συνεχῆ χρόνον διοι-
κεῖ, καὶ διοικήσει. ὁ δίκαιος ἀταρακτότατος. ὁ δ'
ἄδικος, πλείστης ταραχῆς γέμων. οὐκ ἐπαύξεται ἡ
ἡδονὴ ἐν τῇ σαρκί, ἐπειδὰν ἅπαξ τὸ κατ' ἔνδειαν

ἀλγοῦν

ἀλγοῦν ἐξαιρεθῇ, ἀλλὰ μόνον ποικίλλεται. τῆς δὲ διανοίας τὸ πέρας τὸ κατὰ τὴν ἡδονὴν ἀπεγέννησεν, ἥ τε τούτων αὐτῶν ἐκλόγισις καὶ τῶν ὁμογενῶν τούτοις, ὅσα τοὺς μεγίστους φόβους παρεσκεύαζε τῇ διανοίᾳ. ὁ ἄπειρος χρόνος ἴσην ἔχει τὴν ἡδονήν, καὶ ὁ πεπερασμένος, ἐάν τις αὐτῆς τὰ πέρατα καταμετρήσῃ τῷ λογισμῷ. ἡ μὲν σὰρξ ἀπέλαβε τὰ πέρατα τῆς ἡδονῆς ἄπειρα, καὶ ἄπειρος αὐτὴν χρόνος παρεσκεύασεν. ἡ δὲ διάνοια τοῦ τῆς σαρκὸς τέλους καὶ πέρατος λαβοῦσα τὸν ἐπιλογισμόν, καὶ τοὺς ὑπὲρ τοῦ αἰῶνος φόβους ἐκλύσασα, τὸν παντελῆ βίον παρεσκεύασε, καὶ οὐδὲν ἔτι τοῦ ἀπείρου βίου (χρόνου) προσεδεήθημεν. ἀλλ' οὔτε ἔφυγε τὴν ἡδονήν, οὐδ' ἡνίκα τὴν ἐξαγωγὴν ἐκ τοῦ ζῆν τὰ πράγματα παρεσκεύαζεν, ὡς ἐλλείπουσά τι τοῦ ἀρίστου βίου κατέστρεφεν. ὁ τὰ πέρατα τοῦ βίου κατειδώς, οἶδεν ὡς εὐπόριστόν ἐστι τὸ ἀλγοῦν κατ' ἔνδειαν ἐξαιρούμενον, καὶ τὸ τὸν ὅλον βίον παντελῆ καθιστᾶν. ὥστε οὐδὲν προσδεῖται πραγμάτων ἀγῶνας κεκτημένων. τὸ ὑφεστηκὸς δὲ τέλος ἐπιλογίζεσθαι, καὶ πᾶσαν τὴν ἐνάργειαν, ἐφ' ἣν τὰ δοξαζόμενα ἀνάγομεν. εἰ δὲ μή, πάντα ἀκρισίας καὶ ταραχῆς ἔσται μεστά. εἰ μάχῃ πάσαις ταῖς αἰσθήσεσιν, οὐχ ἕξεις οὐδ' ἃς ἂν αὐτῶν φῇς διεψεῦσθαι, πρὸς τί ποιούμενος τὴν ἀναγωγὴν κρίνῃς. εἴ τινα ἐκβαλεῖς

λεις ἁπλῶς αἴσθησιν καὶ μὴ διαιρεῖς εἰς τὸ δοξαζόμενον καὶ τὸ προσμένον καὶ τὸ παρὸν ἤδη κατὰ τὴν αἴσθησιν καὶ τὰ πάθη, καὶ πᾶσαν φανταστικὴν ἐπιβολὴν τῆς διανοίας, συνταράξεις καὶ τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις τῇ ματαίῳ δόξῃ, ὥστε τὸ κριτήριον ἅπαν ἐκβαλεῖς. εἰ δὲ βεβαιώσεις, καὶ τὸ προσμένον ἅπαν ἐν ταῖς δοξαστικαῖς ἐννοίαις, καὶ τὸ μὴ τὴν ἐπιμαρτύρησιν οὐκ ἐκλείψεις τὸ διεψευσμένον ὡς τετηρηκὼς, ἐς ἅπασαν ἀμφισβήτησιν, καὶ πᾶσαν ξύσιν τοῦ ὀρθῶς, ἢ μὴ ὀρθῶς. εἰ μὴ παρὰ πάντα καιρὸν ἐπανοίσεις ἕκαστον τῶν πραττομένων ἐπὶ τὸ τέλος τῆς φύσεως, ἀλλὰ προκαταστρέψεις εἴτε φυγὴν, εἴτε δίωξιν ποιούμενος εἰς ἄλλο τι, οὐκ ἔσονταί σοι τοῖς λόγοις αἱ πράξεις ἀκόλουθοι. τῶν ἐπιθυμιῶν ὅσαι μὴ ἐπ' ἀλγοῦν ἐπαναγάγουσιν, ἐὰν μὴ συμπληρωθῶσιν, οὐκ εἰσὶν ἀναγκαῖαι, ἀλλ' εὐδιαλόχυτον τὴν ὄρεξιν ἔχουσιν, ὅταν δυσπορίστου ἢ βλάβης ἀποδύσεσι δόξωσιν εἶναι. ὧν ἡ σοφία παρασκευάζεται εἰς τὴν τοῦ ὅλου βίου μακαριότητα, πολὺ μέγιστόν ἐστιν, ἡ τῆς φιλίας κτῆσις. ἡ αὐτὴ γνώμη θαρρεῖν τε ἐποίησεν ὑπὲρ τοῦ μηδὲν αἰώνιον εἶναι δεινὸν, μηδὲ πολυχρόνιον. καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς τοῖς ὡρισμένοις ἀσφάλειαν φιλίας, μάλιστα κατεῖναι συντελουμένην. τῶν ἐπιθυμιῶν, αἱ μέν εἰσι φυσικαὶ, καὶ

ἀναγκαῖαι, αἱ δὲ φυσικαὶ καὶ οὐκ ἀναγ

διαιρήσεις
προσμενόμενον
μαρτύρησιν
ξύσιν
κρίσιν
εὐδιάχυτον
ἀπεργαστικῶν

οὐκ ἀναγκαῖαι. αἱ δὲ, οὔτε φυσικαὶ, οὔτε ἀναγκαῖαι, ἀλλὰ παρὰ κενὴν δόξαν γινόμεναι. φυσικὰς καὶ ἀναγκαίας ἡγεῖται ὁ Ἐπίκουρος, τὰς ἀλγηδόνας ἀπολυούσας, ὡς ποτὸν ἐπὶ δίψους. φυσικὰς δὲ καὶ οὐκ ἀναγκαίας, τὰς ποικιλλούσας μόνον τὴν ἡδονὴν, μὴ ὑπεξαιρουμένας δὲ τὸ ἄλγημα, ὡς πολυτελῆ σιτία. οὔτε δὲ φυσικὰς, οὔτε ἀναγκαίας, ὡς στεφάνους καὶ ἀνδριάντων ἀναθέσεις. ἐν αἷς τῶν φυσικῶν ἐπιθυμιῶν, μὴ ἐπ' ἀλγοῦν δὲ ἐπαναγουσῶν ἐὰν μὴ συντελεσθῶσιν, ὑπάρχει ἡ σπουδὴ σύντονος, παρὰ κενὴν δόξαν αὗται γίνονται, καὶ οὐ παρὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν· οὐ διὰ χρείαν τινὰ, ἀλλὰ παρὰ τὴν τοῦ ἀνθρώπου κενοδοξίαν. τὸ τῆς φύσεως δίκαιόν ἐστι σύμβολον τοῦ συμφέροντος, εἰς τὸ μὴ βλάπτειν ἀλλήλους μηδὲ βλάπτεσθαι. ὅσα τῶν ζώων μὴ ἠδύνατο συνθήκας ποιεῖσθαι τὰς ὑπὲρ τοῦ μὴ βλάπτειν, ἀλλὰ μηδὲ βλάπτεσθαι, πρὸς ταῦτα οὐθὲν ἦν, οὐδὲ δίκαιον, οὐδὲ ἄδικον. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἐθνῶν ὅσα μὴ ἠδύνατο, ἢ μὴ ἐβούλετο τὰς συνθήκας ποιεῖσθαι, τὰς ὑπὲρ τοῦ μὴ βλάπτειν, μηδὲ βλάπτεσθαι. οὐκ ἦν τι καθ' ἑαυτὸ δικαιοσύνη, ἀλλ' ἐν ταῖς μετ' ἀλλήλων συστροφαῖς, καθ' ὁπηλίκους δήποτε ἀεὶ τόπους συνθήκη τις ὑπὲρ τοῦ μὴ βλάπτειν, ἢ βλά-

ὑποπτεύεσθαι. ἡ ἀδικία, οὐ καθ' ἑαυτὴν κακόν, ἀλλ' ἐν τῷ κατὰ τὴν ὑποψίαν φόβῳ, εἰ μὴ λήσει τοὺς ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἐφεστηκότας κολαστάς. οὐκ ἔστι τὸν λάθρα τι ποιοῦντα ὧν συνέθεντο πρὸς ἀλλήλους εἰς τὸ μὴ βλάπτειν μηδὲ βλάπτεσθαι, πιστεύειν ὅτι λήσει, κἂν μυριάκις ἐπὶ τοῦ παρόντος λανθάνῃ. μέχρι γὰρ καταστροφῆς, ἄδηλον εἰ καὶ λήσει. κατὰ μὲν κοινὸν, πᾶσι τὸ δίκαιον τὸ αὐτό. συμφέρον γάρ τι ἦν ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους κοινωνίᾳ. κατὰ δὲ τὸ ἴδιον, χώρας καὶ ὅσων δήποτε αἰτιῶν, οὐ πᾶσι συνέπεται τὸ αὐτὸ δίκαιον εἶναι. τὸ μὲν ἐπιμαρτυρούμενον, ὅτι συμφέρει ἐν ταῖς χρείαις τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας, τῶν νομισθέντων εἶναι, ἐάν τε τὸ αὐτὸ πᾶσι γένηται, ἐάν τε μὴ τὸ αὐτὸ πᾶσι μὴ γένηται. ἐὰν δὲ νομοθετῆται τι, μὴ ἀποβαίνῃ δὲ κατὰ τὸ συμφέρον τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας, οὐκέτι τοῦτο τὴν τοῦ δικαίου φύσιν ἔχει. κἂν μεταπίπτῃ τὸ κατὰ τὸ δίκαιον συμφέρον, χρόνον δέ τινα εἰς τὴν πρόληψιν ἐναρμόττῃ, οὐδὲν ἧττον ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἦν δίκαιον τοῖς μὴ φωναῖς κεναῖς ἑαυτοὺς συνταράττουσιν, ἀλλὰ πλεῖστα πράγματα βλέπουσιν. ἔνθα μὴ καινῶν γενομένων τῶν περιεστώτων πραγμάτων, οὐκέτι συμφέρει τὰ αὐτὰ δίκαια κείμενα. ἐνταῦθα δὴ τότε μὲν ἦν δίκαια, ὅτε συμφέρει εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλους κοινωνίαν τῶν πολιτευομένων

τιθεμένων· ὕστερον δὲ οὐκ ἦν ἔτι δίκαια, ὅτε μὴ συνέφερεν. ὁ τὸ θαῤῥοῦν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν ἄριστα συστησάμενος, οὗτος τὰ μὲν δυνατὰ, ὁμόφυλα κατεσκευάσατο. τὰ δὲ μὴ δυνατὰ, οὐκ ἀλλόφυλά γε, ὅσα μηδὲ τοῦτο δυνατὸς ἦν, ἀνεπίμικτος ἐγένετο, καὶ ἐξηρείσατο ὅσα τὸ λυσιτελὲς πράττειν. ὅσοι τὴν δύναμιν ἔσχον τοῦ θαῤῥεῖν μάλιστα ἐκ τῶν ὁμορούντων παρασκευάσασθαι, οὕτω καὶ ἐβίωσαν μετ' ἀλλήλων ἥδιστον, βεβαιότατον πίστωμα ἔχοντες, καὶ πληρεστάτην οἰκειότητα ἀπολαβόντες, οὐκ ὠδύραντο, ὡς ἔλεον τὴν τοῦ τελευτήσαντος προκαταστροφήν.

ΤΕΛΟΣ

Fichier issu d'une page EMAN : http://eman-archives.org/Epicurei/items/show/23?context=pdf